

**Program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych
oraz przeciwdziałania narkomanii dla Gminy Wągrowiec na 2014 rok**

I. Najważniejsze problemy związane z używaniem alkoholu i narkotyków występujące w Gminie Wągrowiec.

1. Negatywny wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne osób uzależnionych i ich rodzin (prowadzący nieraz nawet do utraty życia przez osoby uzależnione od alkoholu).
2. Rozkład pożycia rodzinnego, występowanie przemocy domowej, częste awantury w rodzinach z problemem alkoholowym.
3. Wydatne obniżanie, najczęściej i tak niewystarczających, budżetów domowych poprzez wydatki na alkohol i inne używki.
4. Demoralizacja dzieci i młodzieży w tych środowiskach.
5. Częste przypadki sięgania po alkohol przez dzieci i młodzież szkolną.
6. Pojedyncze przypadki eksperymentowania przez młodzież w zażywaniu narkotyków, dopalaczy i leków.

II. Czynniki przyczyniające się do nasilenia wymienionych wyżej problemów.

1. Niewłaściwe wzorce spędzania czasu wolnego, organizowania uroczystości rodzinnych i spotkań towarzyskich, zawsze z obecnością alkoholu, często spożywanego w nadmiarze.
2. Zanik tradycyjnych wartości i właściwej roli rodziny.
3. Niemal powszechne przyzwolenie rodziców na okazjonalne picie alkoholu przez dzieci.
4. Niewystarczająca wiedza dzieci, młodzieży i dorosłych dotycząca powstawania uzależnień oraz miejsc i sposobów szukania pomocy.
5. Brak zainteresowań osobistych wśród dzieci i młodzieży.
6. Nadal zbyt duża dostępność papierosów i alkoholu dla młodzieży.
7. Niski poziom świadomości w zakresie środków psychotropowych.
8. Upowszechnianie w społeczeństwie kłamliwych twierdzeń o nieszkodliwości palenia marihuany, a nawet o jej dobroczynnym wpływie na organizm i psychikę ludzi.

III. Stan problemów alkoholowych i narkotykowych na terenie Gminy Wągrowiec.

1. Gmina Wągrowiec liczy według stanu z dnia 30.09.2013 r. 12 149 mieszkańców (11 935 stałych i 214 czasowych), w tym:
 - 6 146 mężczyzn
 - 6 003 kobiet
 - 3 023 mieszkańców do 18 roku życia
 - 9 126 mieszkańców powyżej 18 roku życia.
2. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w gminie w stosunku do analogicznego okresu w roku ubiegłym wzrosła o 72 osoby i wyniosła na koniec I półrocza 2013 r. - 891 osób, w tym - kobiety: 537.
Będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy jest 841 osób, w tym

- do 25 r. ż.: 232
 - powyżej 50 r. ż.: 130
 - długotrwale bezrobotnych: 487
3. Z pomocy GOPS w 2012 r. skorzystało 346 rodzin, w tym z powodu alkoholizmu – 28 rodzin, którym przyznano pomoc w wysokości 68 572,45 zł.
4. Szacunkowa liczba osób, które stykają się z problemem alkoholowym wynosi ok. 5000, w tym:
- osób uzależnionych od alkoholu – ok. 250
 - osób dorosłych w ich rodzinach – ok. 500
 - dzieci w ich rodzinach – ok. 500
 - osób nadużywających alkoholu – ok. 750
 - osób dorosłych w ich rodzinach – ok. 1500
 - dzieci w ich rodzinach – ok. 1500
5. Do Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wpłynęło w 2012 r. 48 wniosków o skierowanie na przymusowe leczenie odwykowe, a do końca września b.r. – 24 wnioski.
6. W Poradni Leczenia Uzależnień są zarejestrowane 104 osoby z terenu Gminy Wągrowiec, w tym:
- kobiet: 22
 - mężczyzn: 82
 - zobowiązanych do leczenia przez Sąd : 23 osoby
 - zmotywowanych przez GKPiRPA: 33 osoby
 - leczących się dobrowolnie: 48 osób.
- Optymistycznym zjawiskiem jest wzrost liczby osób podejmujących dobrowolne leczenie.
7. Na terenie działania Komendy Powiatowej Policji w Wągrowcu zatrzymano w 2012 r. do wytrzeźwienia 135 osób, wśród których nie było osób nieletnich.
8. Limitowanych punktów sprzedaży alkoholu jest 60. Z tego: do spożycia poza miejscem sprzedaży – 50, w miejscu sprzedaży – 10. Aktualnie funkcjonuje 41 punktów sprzedaży alkoholu (36 - do spożycia poza miejscem sprzedaży i 5 - w miejscu sprzedaży), co oznacza, iż 1 punkt sprzedaży przypada na 296 mieszkańców (średnia krajowa – 1 punkt na 193 mieszkańców). Liczba punktów sprzedaży napojów o zawartości powyżej 18% wynosi 27 - do spożycia poza miejscem sprzedaży i 2 - w miejscu sprzedaży.
9. Wartość alkoholu sprzedanego w 2012 roku na terenie gminy na podstawie oświadczeń złożonych przez przedsiębiorców wyniosła: 4 087 029,60 zł (na każdego mieszkańca gminy przypada 336, 40 zł) , w tym:
- napojów o zawartości do 4,5% alkoholu - 2 425 669,46 zł
 - napojów o zawartości od 4,5 do 18% alkoholu - 307 167,02 zł
 - napojów o zawartości pow. 18% alkoholu 1 354 193,12 zł
10. Z przeprowadzonych w 2012 r. badań wynika, iż alkohol spożywało już prawie 70% ankietowanych 12-latków i około 90% 15-latków. Z tej liczby piło:
- wódkę: 5% 12-latków i 60% 15-latków
 - wino: 15% 12-latków i 53% 15-latków
 - piwo: 25% 12-latków i 75% 15-latków
 - szampana: 70% 12-latków i 77% 15-latków.
11. Papierosy paliło już 20% 12-latków i 54% 15-latków.
12. W większości przypadków palenie papierosów i picie alkoholu miało charakter incydentalny. Natomiast częściej pali papierosy ok.10% uczniów gimnazjum i żaden z uczniów szkoły podstawowej, a alkohol pije ok. 30% gimnazjalistów (w tym regularnie – 15%) oraz 5 % uczniów szkoły podstawowej (w tym regularnie – 2%). Liczby te są o kilka procent niższe niż w badaniu przeprowadzonym przed 5 laty.
13. Zdarzały się pojedyncze przypadki (8 gimnazjalistów, w tym 3 chłopców i 5 dziewcząt) eksperymentowania z substancjami psychotropowymi. Tylko 1 uczeń zażywał narkotyki kilkakrotnie.

14. W dorosłym życiu uczniowie planują:
- okazjonalne palenie papierosów: 19% gimnazjalistów i 3% uczniów szkoły podstawowej
 - palenie w dużych ilościach: 4% gimnazjalistów i żaden z uczniów szkoły podstawowej
 - okazjonalne picie alkoholu: 81% gimnazjalistów i 68% uczniów szkoły podstawowej
 - picie w dużych ilościach: 4% gimnazjalistów i żaden z uczniów szkoły podstawowej
 - okazjonalne branie narkotyków: tylko 1 gimnazjalista i żaden z uczniów szkoły podstawowej.
15. 14% gimnazjalistów zażywających papierosy i 16% pijących alkohol zaopatrywało się w nie w sklepie. Udało się to również 1 uczniowi szkoły podstawowej. W poprzednim badaniu udawało się to ponad 30 % gimnazjalistów.
16. U większości dzieci i młodzieży wyraźny jest brak zainteresowań, hobby, na które poświęcałyby swój wolny czas.
17. Zespół Interdyscyplinarny Gminy Wągrowiec od 2 lat prowadzi procedurę *Niebieskiej Karty*, których wpłynęło:
- w 2011 r. (listopad i grudzień) – 8
 - w 2012 r. - 32
 - w 2013 r. (do końca września) - 21
- W 37 przypadkach przemoc w rodzinie związana była z nadużywaniem alkoholu.

IV. Cele strategiczne programu.

1. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych oraz dalsze zmniejszanie rozmiarów tych, które aktualnie występują.
2. Zwiększanie świadomości młodzieży i dorosłych w zakresie mechanizmów powstawania oraz skutków uzależnień.
3. Wzrost poziomu wiedzy młodzieży i dorosłych w zakresie szkodliwości narkotyków i innych środków odurzających i psychotropowych.
4. Zapobieganie i likwidacja przemocy w rodzinie, zwłaszcza wynikającej z nadużywania alkoholu.

V. Cele operacyjne programu.

1. Doskonalenie pracy świetlic profilaktycznych.
2. Doskonalenie organizacji pracy GKPirPA.
3. Teoretyczne i praktyczne dostarczanie dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym wzorców prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie w ramach świetlic profilaktycznych i półkolonii.
4. Kształtowanie właściwych postaw rodzicielskich.
5. Ograniczanie dostępu do alkoholu oraz systematyczne kontrolowanie podmiotów działalności gospodarczej związanej ze sprzedażą i konsumpcją napojów alkoholowych.
6. Udzielanie osobom uzależnionym pomocy w wyjściu z nałogu.
7. Rozszerzenie zakresu osób (dzieci i dorosłych) objętych kampaniami uświadamiającymi szkodliwość i łatwość uzależnień oraz działaniami profilaktycznymi.
8. Tworzenie bazy materialnej, organizacyjnej i merytorycznej dla realizacji programu.
9. Wspieranie organizacyjne i finansowe:

- a) instytucji i organizacji podejmujących działania zapobiegające powstawaniu uzależnień i walczących ze skutkami nadużywania alkoholu oraz przemocy.
- b) działań podejmowanych przez szkoły w zakresie profilaktyki

VI. Wskaźniki osiągnięcia celów

- 1. Ilość szkół realizujących programy i przedsięwzięcia profilaktyczne. Liczba dzieci nimi objętych.
- 2. Liczba świetlic profilaktycznych. Liczba dzieci z nich korzystających.
- 3. Liczba zrealizowanych przedsięwzięć profilaktycznych. Liczba osób w nich uczestniczących.
- 4. Ilość przeprowadzonych kampanii społecznych oraz rozprawionych ulotek.
- 5. Ilość przeprowadzonych szkoleń i ich uczestników.
- 6. Liczba osób podejmujących dobrowolne leczenie odwykowe i skierowanych na przymusowe leczenie.
- 7. Liczba skontrolowanych punktów sprzedaży alkoholu.
- 8. Wysokość środków finansowych na poszczególne zadania związane z profilaktyką i leczeniem alkoholizmu oraz przeciwdziałaniem narkomanii.

VII. Realizatorzy gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

- 1. Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jako koordynator i główny realizator programu działająca w zakresie m.in.:
 - 1) inicjowania i koordynowania polityki gminy wobec problemów alkoholowych i narkomanii,
 - 2) opiniowania wniosków przedsiębiorców ubiegających się o zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych, pod względem zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałą rady gminy dotyczącą:
 - a) liczby punktów sprzedaży napojów zawierających powyżej 4,5% alkoholu (z wyjątkiem piwa), przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży jak i w miejscu sprzedaży,
 - b) zasad usytuowania na terenie gminy miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych.
 - 3) podejmowania czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku leczenia w zakładzie leczenia odwykowego,
 - 4) prowadzenia kontroli przestrzegania warunków sprzedaży napojów alkoholowych,
 - 5) opiniowania innych wniosków wpływających do Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
 - 6) koordynowania i czuwania nad prawidłowym funkcjonowaniem świetlic profilaktycznych na terenie gminy.
- 2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wągrowcu.
- 3. Placówki służby zdrowia.
- 4. Komenda Powiatowa Policji
- 5. Placówki oświatowo- wychowawcze gminy Wągrowiec.

VIII. Finansowanie Programu.

Środki na realizację Programu pochodzą z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, stanowiących dochód budżetu gminy. Wielkość środków finansowych przeznaczonych na finansowanie zadań programu określa odpowiedni dział i rozdział budżetu gminy Wągrowiec na rok 2014.

IX. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

1. Za udział w pracach komisji (czyli wykonanie konkretnego zadania wynikającego z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych) jej członkowie otrzymują ekwiwalent w wysokości 10% minimalnego wynagrodzenia brutto.
2. Sekretarz Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych otrzymuje 100% minimalnego wynagrodzenia miesięcznie brutto.
3. Wynagrodzenie nie przysługuje członkowi GKPiRPA będącemu pracownikiem Urzędu Gminy w Wągrowcu, jeżeli posiedzenie odbywa się w godzinach pracy.
4. Podstawą wypłacenia należności dla członków GKPiRPA jest podpis członka na liście obecności.
5. Członkom komisji delegowanym w podróż służbową bądź wykonującym pracę wynikającą z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi lub z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przysługuje zwrot kosztów podróży na zasadach przysługującym pracownikom z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.

Zadania gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych

I. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków.

1. Organizacja i finansowanie szkoleń zwiększających kompetencje członków komisji i innych osób działających w zakresie profilaktyki i zwalczania uzależnień.
2. Kontynuacja współpracy z Poradnią Leczenia Uzależnień w Wągrowcu umożliwiającą mieszkańcom gminy korzystanie z usług tej placówki.
3. Motywowanie osób mających problem z alkoholem do podjęcia dobrowolnego leczenia odwykowego.
4. Systematyczne kontrolowanie przebiegu leczenia osób uzależnionych.
5. Finansowanie bieżących kosztów działalności Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (wynagrodzenia, diety, materiały, pomoce, sprzęt itd.).
6. Kierowanie osób podejrzanych o uzależnienie na badania biegłych sądowych i opłacanie kosztów powołania biegłych orzekających w przedmiocie uzależnienia.
7. Zlecanie i opłacanie kosztów przeprowadzania wywiadów środowiskowych w środowiskach, w których istnieje problem nadużywania alkoholu.
8. Kierowanie do Sądu Rejonowego w Wągrowcu wniosków o zobowiązanie do leczenia odwykowego osób uzależnionych.

II. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

1. Udzielanie informacji i pomocy osobom uzależnionym od alkoholu, narkotyków i innych substancji oraz ich rodzinom, jak również ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie.
2. Współpraca z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w doskonaleniu gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
3. Aktywny udział w działalności zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
4. Stosowanie procedury Niebieskiej Karty w przypadku podejrzenia zaistnienia przemocy domowej.

III. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych.

1. Informowanie społeczności gminy o dostępnej ofercie pomocy na terenie gminy i powiatu oraz o możliwościach kontaktu z organizacjami niosącymi pomoc osobom dotkniętym problemami związanymi z alkoholizmem, narkomanią i przemocą w rodzinie.
2. Organizowanie i prowadzenie na terenie szkół przedsięwzięć profilaktycznych dot. uzależnień dla dzieci, młodzieży i ich rodziców.
3. Finansowanie działalności świetlic profilaktycznych działających na terenie Gminy Wągrowiec.
4. Finansowanie wynagrodzenia dla prowadzących świetlice profilaktyczne.
5. Opłacanie dożywiania dzieci uczęszczających do świetlic profilaktycznych na terenie Gminy Wągrowiec.
6. Współfinansowanie w okresie letnim kolonii dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym oraz dla dzieci zagrożonych uzależnieniami.
7. Włączanie się w ogólnopolskie kampanie edukacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii i przemocy.
8. Zakup i dystrybucja materiałów edukacyjnych (ulotki, broszury, plakaty, gadżety profilaktyczne).

IV. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

1. Finansowanie zakupu materiałów, produktów i usług oraz sprzętu niezbędnego do realizacji Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i działania Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
2. Dofinansowanie programów i przedsięwzięć profilaktycznych prowadzonych przez inne instytucje i organizacje.
3. Wspieranie działań oraz dofinansowanie, w miarę posiadanych środków, organizacji imprez środowiskowych i sportowych oraz wycieczek i konkursów w istotny sposób eksponujących przeciwdziałanie uzależnieniom.
4. Popieranie i rozwój wszelkich form promocji zdrowego stylu życia oraz trzeźwości wszystkich mieszkańców Gminy Wągrowiec.
5. Przeprowadzenie Gminnego Przeglądu Teatrzyków Profilaktycznych.

V. Podejmowanie interwencji w związku z naruszaniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

1. **Kontrola podmiotów gospodarczych posiadających zezwolenie na sprzedaż alkoholu w zakresie przestrzegania wszystkich warunków określonych w ustawie, zezwoleniu i innych aktach dotyczących handlu alkoholem.**
2. **Opiniowanie wniosków przedsiębiorców ubiegających się o zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych pod względem zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałą rady gminy dotyczącą:**
 - a) **liczby punktów sprzedaży napojów zawierających powyżej 4,5% alkoholu (z wyjątkiem piwa), przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży jak i w miejscu sprzedaży,**
 - b) **zasad usytuowania na terenie gminy miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych.**